

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 20 kwietnia 2023 r.
(OR. en, pl)

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2021/0211/A(COD)

8359/23
ADD 1

CODEC 624
CLIMA 200
ENV 383
ENER 192
TRANS 148
COMPET 339
ECOFIN 350

NOTA DO PUNKTU A

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Rada

Dotyczy: Projekt DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii i decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych **(pierwsze czytanie)**

- Przyjęcie aktu ustawodawczego
- = Oświadczenia

Oświadczenie Litwy

Litwa zatwierdza ostateczny tekst kompromisowy dotyczący zmiany dyrektywy w sprawie unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS).

Litwa zgadza się, że osiągnięcie długoterminowego celu neutralności klimatycznej wymaga ambitniejszych celów w zakresie ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Wzmocniony unijny system handlu uprawnieniami do emisji, rozszerzony na nowe sektory, jest skutecznym narzędziem ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Rozszerzenie EU ETS na transport, budynki i inne sektory jest instrumentem, który powinien zapewnić zharmonizowane na szczeblu UE podejście do ograniczania emisji gazów cieplarnianych nieobjętych ETS, zwłaszcza w sektorze transportu. Niemniej jednak zaowocuje to również dodatkowymi wyzwaniem społeczno-gospodarczymi, przy czym najbardziej niekorzystne skutki będą dotyczyły państw członkowskich o niższym PKB i najwyższym wskaźniku ubóstwa energetycznego.

Z tego względu Litwa z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie Społecznego Funduszu Klimatycznego jako narzędzia łagodzenia negatywnych skutków społecznych proponowanego EU ETS dla budynków i transportu drogowego (ETS BRT) dla znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych, mikroprzedsiębiorstw i użytkowników transportu, za pomocą środków i inwestycji, a także tymczasowego bezpośredniego wsparcia dochodu. Kluczowe znaczenie ma zapewnienie, aby państwa członkowskie o niższym PKB i doświadczające największego ubóstwa energetycznego co najmniej odzyskały wydatki poniesione w ramach ETS BRT poprzez uprawnienia do sprzedaży aukcyjnej i Społeczny Fundusz Klimatyczny.

Litwa wyraża ubolewanie, że Społeczny Fundusz Klimatyczny zostanie ustanowiony w określonej wysokości, bez możliwości jego dynamicznego zwiększania zgodnie ze wzrostem ceny uprawnień (zwłaszcza powyżej 55 EUR), aby odpowiednio reagować na zmiany kosztów ponoszonych przez konsumentów.

Godny ubolewania jest również fakt, że mechanizm regulacji cen ustanowiony dla uprawnień może nie zapewniać skutecznie przewidywalności ceny uprawnień do emisji dwutlenku węgla przez dłuższy okres, ponieważ jest ustalany jedynie na lata 2028 i 2029 (art. 30h zmienionej dyrektywy 2003/87/WE).

Oświadczenie Węgier

Węgry popierają transformację w kierunku neutralności klimatycznej i przyjęcie skutecznych środków łagodzących oraz są mocno zaangażowane w te procesy. Zgadza się z poglądem, że poziom ambicji Unii Europejskiej nie może ulec obniżeniu, ale musimy działać odpowiedzialnie. Jednocześnie musimy zadbać o to, by energia dostarczana gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom miała przystępną cenę, aby utrzymać wsparcie społeczeństwa na rzecz sprawiedliwej i sprzyjającej włączeniu społecznemu zielonej transformacji.

Jesteśmy zaniepokojeni tym, że ETS BRT będzie stanowić nadmierne obciążenie dla europejskich gospodarstw domowych i osłabi konkurencyjność naszych gospodarek, zwłaszcza w państwach członkowskich o niższych dochodach, z których większość jest bardziej narażona na skutki obecnych kryzysów, podczas gdy środki te nie wniosą znaczącego wkładu w wysiłki UE na rzecz redukcji emisji.

W czasach światowego kryzysu energetycznego, rosyjskiej inwazji na Ukrainę, rosnącej inflacji i niepewności w całej Europie uważamy, że nie jest to właściwy moment na przyjęcie środków, które jeszcze bardziej skomplikują życie gospodarstw domowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, potencjalnie zwiększą ubóstwo energetyczne i mogą podważyć zaufanie przedsiębiorstw oraz utrudnić wsparcie działań w dziedzinie klimatu. W związku z tym Węgry nie mogą zaakceptować decyzji, która zmusi obywateli do wnoszenia wyższych opłat za emisję gazów cieplarnianych ze względu na wprowadzenie ogólnounijnej jednolitej opłaty za taką emisję.

Oświadczenie Polski

W ocenie strony polskiej system EU ETS wymaga dogłębnej reformy, jednak znaczna część wprowadzanych w dyrektywie modyfikacji nie idzie w dobrym kierunku lub są one niewystarczające. Proponowane zmiany pogłębiają strukturalne problemy ogólnounijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, nie zapewniając wymaganych rozwiązań.

Należy przede wszystkim zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, potrzebny jest sprawny i wiarygodny mechanizm regulacji cen uprawnień. Proponowane rozwiązania są niewystarczające i negatywnie wpływają na ceny energii w UE oraz konkurencyjność przemysłu europejskiego. W Polsce koszt uprawnień może stanowić nawet do 40% ceny energii elektrycznej i 55% kosztów ciepła sieciowego. Taki stan jest nieakceptowalny i niezrównoważony. Stanowi to przytłaczające obciążenie finansowe dla gospodarstw domowych, a dla biznesu – przeszkodę w modernizacji i inwestycjach proekologicznych, gdyż planowane na ten cel środki są przeznaczane na zakup uprawnień. Tym samym, w obecnym kształcie EU ETS faktycznie prowadzi do spowolnienia transformacji energetycznej. Polska w toku negocjacji przedstawiała konstruktywne propozycje na potencjalne ulepszenia systemu EU ETS i pozostaje otwarta na rozmowę w tym zakresie.

Po drugie, włączenie gospodarstw domowych w system ETS należy ocenić jednoznacznie negatywnie. Już obecnie gospodarstwa domowe padają ofiarą wysokich cen uprawnień EU ETS, a teraz będą otrzymywać większe rachunki za ogrzewanie i transport. Nowy rynek będzie napędzany zakupami uprawnień dla paliw najbardziej zanieczyszczających środowisko, z których korzystają najuboższe gospodarstwa domowe. To one będą ponosić ciężar tego systemu, co pogłębi rozwarstwienie społeczne i jest wprost sprzeczne z zasadami sprawiedliwości i solidarności. Pozbawianie gospodarstw domowych środków finansowych nie prowadzi do stopniowej transformacji energetycznej, lecz do ubóstwa energetycznego. Nowy fundusz nie zamortyzuje negatywnych skutków wprowadzanych zmian dla polskiego społeczeństwa, na które przypada 87% ogrzewanych węglem domów w UE. Dlatego nie możemy zgodzić się na nowy rynek uprawnień obejmujący gospodarstwa domowe.

Ponadto, biorąc pod uwagę wpływ proponowanej regulacji na miks energetyczny państw członkowskich i wywołane tym negatywne konsekwencje społeczne, w ocenie Polski podstawę prawną projektowanego aktu powinien stanowić art. 192 ust. 2 lit. c TFUE.

W związku z powyższymi faktami, Polska nie może poprzeć przedstawionego projektu, ponieważ nie dostrzegamy w nim odpowiednich rozwiązań dla zaznaczonych powyżej problemów.

Polska przypomina również o swoim negatywnym stanowisku wobec całego pakietu „Fit for 55” ustalającego nierealne cele i ambicje oraz znacznie wpływającego na miks energetyczny państw członkowskich. W opinii Polski pakiet w znacznej większości jest procedowany w oparciu o błędną podstawę prawną, co tworzy niebezpieczny precedens.

Oświadczenie Słowacji

Przede wszystkim Republika Słowacka pragnie podziękować Komisji i prezydencjom Rady za ich determinację i pracę nad pakietem legislacyjnym „Gotowi na 55”. Republika Słowacka podtrzymuje swoje zobowiązanie do osiągnięcia ambitniejszych celów, ponieważ wspólnie uzgodniliśmy ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55 % do 2030 r. oraz osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r.

Wdrożenie pakietu legislacyjnego „Gotowi na 55” będzie głównym tematem w najbliższej przyszłości. W związku z tym uważamy, że niezwykle ważne jest zwrócenie uwagi na terminy transpozycji. Nie zapewniają one wystarczającej ilości czasu ani nie uwzględniają krajowych przepisów prawnych. W szczególności wprowadzenie nowego systemu handlu uprawnieniami do emisji dla budynków, transportu drogowego i dodatkowych sektorów ogromnie zwiększa obciążenia administracyjne i złożoność całego systemu handlu uprawnieniami do emisji. Rozdysponowanie podmiotów objętych regulacją w ramach nowego systemu handlu uprawnieniami do emisji pod względem podziału administracyjnego i ich liczby, która w przypadku Republiki Słowackiej jest nawet dziesięciokrotnie większa niż liczba instalacji stacjonarnych w obecnym systemie handlu uprawnieniami do emisji, wymaga rygorystycznego wdrożenia. Terminy transpozycji w ogóle nie uwzględniają tego faktu. Wręcz przeciwnie, termin transpozycji jest niezwykle krótki. Ponadto zmiana obecnego systemu handlu uprawnieniami do emisji zmienia również system dla instalacji stacjonarnych, lotnictwa oraz obejmuje transport morski.

Republika Słowacka pragnie podkreślić, że istnieje znaczne ryzyko, że nie będzie w stanie dokonać transpozycji dyrektywy ETS w wyznaczonym terminie. Z wyżej wymienionych powodów chcielibyśmy zwrócić się do Komisji o uwzględnienie tych faktów.

Oświadczenia Komisji

Oświadczenie 1

W celu dalszego zwiększenia integralności i przejrzystości europejskiego rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla Komisja wprowadzi zmiany w aktach delegowanych, które regulują sprzedaż uprawnień do emisji na aukcji oraz funkcjonowanie rejestru Unii, aby poprawić sprawozdawczość regulacyjną i monitorowanie na rynku uprawnień do emisji i związanych z nim instrumentów pochodnych, promować zapobieganie nadużyciom na rynku i wykrywanie ich oraz pomóc w utrzymaniu porządku na rynkach uprawnień do emisji i powiązanych instrumentów pochodnych.

W art. 36 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1031/2010 (rozporządzenie w sprawie sprzedaży na aukcji) nałożono na platformę aukcyjną obowiązek zgłaszania właściwemu organowi krajowemu wyznaczonemu zgodnie z dyrektywą 2014/65/UE (MiFID 2) kompletnych i dokładnych informacji dotyczących każdej transakcji zawartej na platformie aukcyjnej. W ramach zbliżającego się przeglądu rozporządzenia w sprawie sprzedaży na aukcji Komisja zapewni, aby dane dotyczące transakcji aukcyjnych były również zgłaszane bezpośrednio Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). Usprawni to skuteczne monitorowanie sprzedaży uprawnień do emisji na aukcji oraz monitorowanie odpowiednich powiązań z rynkiem wtórnym.

Art. 55 ust. 4 rozporządzenia Komisji (UE) 2019/1122 (rozporządzenie w sprawie rejestru) stanowi, że czysto dwustronne transakcje poza rynkiem regulowanym muszą być oznaczone w rejestrze Unii w chwili rozpoczęcia transferu uprawnień do emisji. Uczestnicy rynku nie dokonują jednak systematycznie tego oznaczenia. Komisja zmieni wymóg oznaczania czysto dwustronnych transakcji poza rynkiem regulowanym, aby lepiej informować posiadaczy rachunków i zapewnić lepsze wdrożenie tego przepisu. Komisja wprowadzi ponadto dostosowania techniczne w systemie rejestru Unii, aby dokonywanie tych oznaczeń stało się obowiązkowym warunkiem realizacji transakcji.

W celu poprawy jakości danych dostępnych dla organów ds. regulacji rynku w odniesieniu do tzw. rynku kasowego uprawnień do emisji, Komisja zmieni również rozporządzenie w sprawie rejestru, aby umożliwić organom ds. regulacji rynku wystąpienie o stały dostęp do danych z rejestru Unii. Umożliwi to organom regulacyjnym otrzymywanie w odpowiednim czasie informacji, które można porównać z otrzymanymi danymi regulacyjnymi dotyczącymi rynków instrumentów pochodnych, oraz interweniowanie w stosownych przypadkach w celu utrzymania właściwego funkcjonowania europejskiego rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla.

Komisja pragnie ponadto przypomnieć, że od stycznia 2018 r. uprawnienia do emisji są klasyfikowane jako instrumenty finansowe na mocy dyrektywy w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID2). Wcześniej w zakres przepisów dotyczących rynków finansowych wchodziły jedynie instrumenty pochodne dotyczące uprawnień do emisji. W praktyce klasyfikacja ta nakłada bardzo konkretne obowiązki na podmioty prowadzące handel na europejskim rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla.

Zgodnie z art. 58 dyrektywy 2014/65/UE (MiFID2) wszyscy uczestnicy rynku muszą codziennie zgłaszać liczbę pozycji posiadanych na rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla (sprawozdania dotyczące pozycji). Te sprawozdania dotyczące pozycji przedkłada się odpowiednim właściwym organom krajowym, a ESMA publikuje je co tydzień.

Zgodnie z art. 26 rozporządzenia (UE) nr 600/2014 (MiFIR) uczestnicy rynku muszą również przekazywać organom krajowym szczegółowe informacje na temat wszystkich swoich transakcji finansowych dotyczących uprawnień do emisji i związanych z nimi instrumentów pochodnych, w tym transakcji pozagiełdowych (obowiązek zgłaszania transakcji). Zgodnie z art. 16 rozporządzenia (UE) nr 596/2014 (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku) wszyscy uczestnicy rynku podlegają rygorystycznym przepisom dotyczącym zapobiegania nadużyciom na rynku, w tym prawnemu obowiązkowi powiadamiania właściwych organów finansowych o wszelkich podejrzanym praktykach handlowych.

Uczestnicy rynku muszą zgłaszać swoje transakcje dotyczące uprawnień i związanych z nimi instrumentów pochodnych odpowiednim właściwym organom krajowym, które są odpowiedzialne za nadzór nad rynkiem uprawnień do emisji dwutlenku węgla. Na szczeblu europejskim działania tych organów są koordynowane przez ESMA, tak jak ma to miejsce w przypadku innych instrumentów finansowych.

Oświadczenie 2

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w ramach specjalnych obszarów dotyczących sektora transportu morskiego określonych w zaproszeniach do składania wniosków, o których mowa w art. 10a ust. 8, do 2030 r. należy rozdysponować 20 mln uprawnień.

Oświadczenie 3

Komisja uważa, że art. 3d ust. 4, art. 10 ust. 3 i art. 30d ust. 6 dyrektywy 2003/87/WE nie zobowiązują państw członkowskich do rezerwowania jakichkolwiek funduszy na szczeblu krajowym. Dyrektywa ta zarówno ustanawia źródło dochodów, jak i wyznacza państwom członkowskim do wyboru ogólne cele wykorzystania tych dochodów.

Komisja potwierdza, że państwa członkowskie nie są zobowiązane do rezerwowania dochodów ze sprzedaży na aukcji uprawnień do emisji w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji, ale mogą wykorzystać „równowartość finansową” tych dochodów.
